

SERSEM KOCANIN KURNAZ KARISI

Haldun Taner (İstanbul, 16 Mart 1915 – 7 Mayıs 1986) Matbaa-i Âmire müdürü Hâmid Bey anne tarafından büyükbabası, Meclis-i Mebusan İstanbul milletvekili ve Darülfünun devletler hukuku profesörü Ahmet Selahattin Bey babasıdır. Çemberlitaş'ta dünyaya gelen Taner, beş yaşında babasını kaybetti. Galatasaray Lisesi'nde okudu (1935). Heidelberg Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi'ndeki öğrenimini (1935-38) ağır bir tüberküloza yakalanması nedeniyle yarıda bıraktı. Erenköy Sanatoryumu'nda tedavi gördüğü sırada (1938-42) Ankara Radyosu için skeçler yazmaya başladı. İÜ Alman Filolojisi'ni bitirdi (1950), Sanat Tarihi Bölümü'nde asistan oldu. 1954'te ilk evliliğini yaptı ve *Oyun* dergisini çıkardı. Viyana Üniversitesi'nde Prof. Kindermann'ın yanında felsefe ve tiyatro okudu. Max Reinhardt Tiyatro Akademisi'nde eğitim gördü (1955-56). İÜ, Gazetecilik Enstitüsü, İGSA ve LCC'de tiyatro ve dramaturji dersleri verdi. Devekuşu Kabare Tiyatrosu, Bizim Tiyatro ve TEF Kabare'yi kurdu. Türkiye'deki epik tiyatronun ilk örneği sayılan *Keşanlı Ali Destanı* ile dünyaya açıldı. Bütün çalışmalarıyla bir Haldun Taner Tiyatrosu ekolü oluşturdu ve Türkiye'de tiyatronun bir 'bilim dalı' olmasında etkili oldu. "Tuş" adlı öyküsü (1955) ve *Keşanlı Ali Destanı* oyunu (1964) aynı adlarla filme alındı. "Devekuşuna Mektuplar" başlıklı yazılarına *Tercüman*'da (1955-60) başladı, "Pazar Sohbetleri" başlığıyla *Milliyet*'te (Mart 1974 – Mayıs 1986) sürdürdü. 9 Ocak 1976'da ikinci evliliğini yaptı.

1953'te *New York Herald Tribune* ile *Yeni İstanbul* gazetelerinin düzenlediği uluslararası bir yarışmada "Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu" öyküsüyle birinci oldu. Sait Faik Hikâye Armağanı'nın ilkinin *On İkiye Bir Var* ile kazandı. *Sancho'nun Sabah Yürüyüşü* ile Uluslararası Bordighera Mizah Hikâyeleri Ödülü'nü, *Milliyet*'teki köşe yazılarıyla Gazeteciler Cemiyeti Fıkra Ödülü'nü (iki kez), *Yalıda Sabah* ile 1983 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü aldı. 1987'den beri Haldun Taner Öykü Ödülü verilmekte. İstanbul Şehir Tiyatrosu'nun Kadıköy sahnesine (1988) ve Caddebostan'da bir sokağa adı verildi. 100. doğum yıldönümü olan 2015'ten itibaren bütün yapıtları Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlanmakta.

Yapıtları:

Öykü: *Yaşasın Demokrasi*, 1949; *Tuş*, 1951; *Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu*, 1953; *Ayışığında "Çalışkur"*, 1954; *On İkiye Bir Var*, 1954; *Konçınalar (Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu – On İkiye Bir Var'dan seçmeler)*, 1967; *Sancho'nun Sabah Yürüyüşü*, 1969; *Yalıda Sabah*, 1983.

Oyun: *Günün Adamı*, 1953; *Keşanlı Ali Destanı*, 1964; *Serssem Kocanın Kurnaz Karısı*, 1971; *Gözlerimi Kapatım Vazifemi Yaparım*, 1979; *Fazilet Eczanesi*, 1982; *Vatan Kurtaran Şaban*, 1989; *Günün Adamı – Dışardakiler*, 1990; *...Ve Değirmen Dönerdi – Lütfen Dokunmayın*, 1991; *Eşeğin Gölgesi*, 1995; *Ayışığında Şamata ("Ayışığında "Çalışkur" öyküsünden)*, 1996; *Haldun Taner'in Timsahı*, 2008 (hızl. D. Taner – S. Erez).

Düzyazı: *Devekuşuna Mektuplar 1*, 1960 (sonradan *Önce İnsan* adıyla); *Devekuşuna Mektuplar 2*, 1977 (sonradan *Yaz Boz Tahtası* adıyla); *Ölürse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil – Portreler*, 1978; *Hak Dostum Diye Başlayalım Söze*, 1978; *Düşsem Yollara Yollara*, 1979; *Çok Güzelsin Gitme Dur*, 1983; *Berlin Mektupları*, 1984; *Koyma Akıl, Oyma Akıl*, 1985.

*Haldun Taner'in
YKY'deki kitapları:*

*Koyma Akıl, Oyma Akıl (2015)
Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu (2015)
Keşanlı Ali Destanı (2015)
Sersem Kocanın Kurnaz Karısı (2015)
Yalıda Sabah (2015)
Çok Güzelsin Gitme Dur (2015)*

HALDUN TANER

Sersem Kocanın
Kurnaz Karısı

Oyun

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4396
Edebiyat - 1242

Sersem Kocanın Kurnaz Karısı / Haldun Taner

Kitap editörü: **Murat Yalçın**
Düzeltili: **Ömer Şişman**

Kitap tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Gülçin Erol Kemahlıoğlu**

Baskı: Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mahallesi, 1673. Sokak, No: 34 Esenyurt / İstanbul
Sertifika No: 12039

1. baskı: Bilgi Yayınevi, Ankara, 1971
YKY'de 1. baskı: İstanbul, Mayıs 2015
ISBN 978-975-08-3243-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2014
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

İçindekiler

Yazarın Önsözü • 7

O Günlerin İçinden Birkaç Anı • 9

Sersem Kocanın Kurnaz Karısı

Birinci Perde • 15

İkinci Perde • 43

Üçüncü Perde • 71

Arşiv

Neden “Bizim Tiyatro”? • 97

Oyunun Yankıları • 98

Oyuncu Fotoğrafları • 103

Yazarın Önsözü

Ruhsatınız olursa sizlere Tomas Fasulyeciyen Kumpanyası'nı tanıtmak isterim. Gelin, Melekzad Bahçesi'ndeki provalarına girelim. Molière nam Fransız edib-i şehirinin, "George Dandin" komedyasını nasıl kotardıklarını birlikte görelim.

Bu oyunun ilk iki perdesi Bursa şehrinde geçer. Ahmet Vefik Paşa'nın Hüdavendigâr Valisi olduğu yıllarda. Son perde ise paşanın Rumelihisarı'ndaki evinde ve Göksu mesiresinde.

Bu oyunun kahramanları hep tiyatroculardır. Devir, çevre, koşullar değişse de ortak nitelikleri hep aynı kalan tiyatrocular.

Üç perde boyu sizlere tiyatrocu milletin duygusal, dolayısıyla değişken ve çelişken, yoksul ama iyimser, renkli ve hareketli, canlı ve coşkulu ve bütün bunlara karşın, yahut bütün bunlardan ötürü, her zaman sıcak ve sevimli yaşamını, sahne üstü çalışmalarını, sahne dışı çatışmalarını ve her gece ramp ışığında, on dört on beş metre karelik, sahne denen bir yükseltide, üç yüz kişiden gelen alkışla sefaletlerini nasıl bir mutluluğa dönüştürdüklerini yansıtmak isteriz.

Üç perde boyu, üç ayrı üslup içinde provasını gördüğümüz oyunun ilk şekli Frenk usulüne göre Minakyanvari bir tarzda sunulur. İkinci perdede Ahmet Vefik Paşa'nın işe karışması ile oyun Fenerli Rumlar ortamına uygulanır. Üçüncü perdede ise Küçük İsmail tarafından tuluat oyunu haline getirilir.

Bu üç evreyi bağlayan tek unsur Ahmet Vefik Paşa'nın kişiliğidir. Bir oyun ki kişileri tiyatroculardır. Yani sizlerin gecelerinizi biraz renklendirebilmek için, türlü yoksulluk içinde, arkası yamalı tarihi kostümlerle ve aç karnına sahneye çıkıp asil rolleri oynamaya kalkan fakir komedyenlerdir. Bir oyun ki içinde, büyük ününe kavuşmadan önce tıpkı Fasulyeciyen gibi göçebe tiyatroculuk yapmış Molière'in bir eseri prova edilir. Ve nihayet bir oyun ki, içinde bütün o babacan ve delişmen kişiliği ile Ahmet Vefik Paşamız vardır; böyle bir oyun bize sahneden ille sıcak

bir rüzgâr estirmek zorundadır. Estiremezse suç yalnız ve yalnız bizdedir.

Bu oyunu, ölümünün üç yüzüncü yılını dünyaca andığımız Molière'in ve onun büyük hayranı Ahmet Vefik Paşa'nın anılarına adıyoruz.

İstanbul, 1973

O Günlerin İçinden Birkaç Anı

Hocam üstadım FASULYECİYAN, eşi menendi yok bir sanatkârdır. Heykel gibi vücudu ile her janrın kahramanı, bir küçücük rolün bile efendisi olurdu. Her rolde ayrı bir insandı. Kuvvetli bir kompozisyon artisti idi. Yalnız inat ve hırs bu adamdan uzak kalmış olsa idi, Hilkat, kâmil bir insan yaratmış olacaktı. Bizde tabii ki üslup sahibi, görgüsü çok, bilgili rejisör yetişmemiştir. Benim tanıdığım birkaç rejisöre sahne ustası demek daha doğru olur. Tanıdıklarım hiçbir yenilik, hiçbir hareket uyandırmamış, sadece sahnede aktöre yol göstermiş kimselerdir. Fasulyeciyan bilhassa ameli ve tecrübeli bir rejisördü. Mümkün olduğu kadar insicam ve ahengi gözetirdi.

(Ahmet Fehim'in hatıralarından)

Ahmet Fehim Efendi piyeste yazılı sözlerin dışına çıkmazdı. Temiz ve nezih oynardı. Yalnız rolünün şahsiyetini yaşardı. Titiz çalışır, provaları temsilde imiş gibi ciddiyetle neşe ile yapardı. Tiyatronun sadece bir görenek ve kalıplaşmış bir kopya işi olmayıp kültür meselesi olduğunu genç yaştan öğrenmişti.

(İ. Galib Arcan'ın hatıralarından)

Ahmet Vefik Paşa, hükümet civarındaki gazinoyu Gureba Hastanesi namına tiyatroya çevirdi. Bize piyesler vererek provaya başlattı. Her provada mutlaka bulunurdu. Hiç unutmam *Zor Nikâhı*'nın provasında Holas'a kızdı. Yerinden kalkarak bir tokat attı. O gece piyesi fevkalade oynadık. Holas da çok muvaffak oldu. Oyundan sonra Holas'ı locasına davet ederek ona altın hediye etti. Bursa Tiyatrosu dağıldıktan sonra ben kendi başıma heyetler kurdum.

(Kemal Kâmil Aktaş'ın Küçük İsmail'le yaptığı bir konuşmadan, 1927)

Hüdavendigâr Valisi
AHMET VEFİK PAŞA

Hazretlerinin himayei âliyelerinde

TOMAS FASULYECİYAN

Efendinin riyâsetinde

14 Teşrinisânî Cuma gecesi 21.30 da
Tevkikiye, Emlâk Caddesi 59 Nu-
marada Lâîm Cîm Cîm salonun-
da vereceğimiz

KISKANÇ HERİF

yahut

JORJ DANDEN

ve yahut

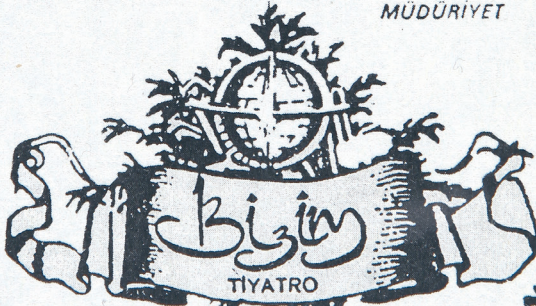
SERSEM KOCANIN KURNAZ KARISI

nam üç fasillik

facia, komedya ve tuluat

temsilimize huzurunuzla şeref ver-
menizi istirham ederiz.

MÜDÜRIYET

san grafik

Sersem Kocanın
Kurnaz Karısı

Oyun

Perde

Kişiler

BİRİNCİ PERDE

Kıskanç Herif

THOMAS FASULYECİYAN	Georges Dandin
HIRANUŞ	Angélique
HOLAS	M. de Sottenville
SATENİK	Mme. de Sottenville
AHMET FEHİM	Clitandre
VİRJİNYA ZAGAKYAN	Claudine
KÜÇÜK İSMAİL	Lubin
SUFLÖR KÂZİM	
KAHVECİ	
AHMET VEFİK PAŞA	
RIFAT AĞA	

İKİNCİ PERDE

Yorgaki Dandini

AHMET VEFİK PAŞA	
VİZENTAL EFENDİ	
ŞEBRENK BACI	
TOMAS FASULYECİYAN	Yorgaki Dandini
HIRANUŞ	İrini
HOLAS	Kostaki Kaçilevaki
SATENİK	Ezmaragda Kaçilevaki
AHMET FEHİM	Beyzade Samurkaş
VİRJİNYA ZAGAKYAN	Katinko
KÜÇÜK İSMAİL	Yanko
ASIM BEY	
RIFAT AĞA	

ÜÇÜNCÜ PERDE

Sersem Kocanın Kurnaz Karısı

AHMET VEFİK PAŞA

ŞEBRENK BACI

VİZENTAL

KÜÇÜK İSMAIL

HIRANUŞ

VİRJİNYA ZAGAKYAN

AHMET FEHİM

HOLAS

SATENİK

TOMAS FASULYECİYAN

SAĞIR

KAHVECİ

İbiş

Mahpeyker

İşvebaz

Karanfilzade Tarçın

Kevakibizade Kimyon

Kevakibizade Servinaz

Himmet Ağa

Kıskanç Herif

BAŞOYUNCU: (*Pulover ve pantolonla gelerek*)

Sevgili seyircilerimiz
BİZİM TİYATRO'ya hoş geldiniz
Özlemimiz adımızdan belli
BİZİM TİYATRO kumpanyamızın adı
BİZE has bir tiyatro
İstedüğimizden kelli.

Eloğlunun yaptıklarına
Özeneceğimize
Maymun misali
İstedik ki
BİZİM temaşa geleneklerimizden kalkıp
Ve de çağdaş tiyatronun verilerini
Hesaba katıp

BİZİM insanlarımızı, konularımızı
BİZİM olan biçimlerle
Jestlerle, mimiklerle
BİZİM rahat ve sıcak
Türkçemizle
Ve de BİZE özgü bir görüşle
Serelim önünüze

Öyle bir tiyatro ki
Buram buram BİZ koksun
Hem de çağa uygun olsun
Bu gece huzurunuzda
Tiyatomuzun cefakâr öncülerinden
Bir grubu canlandıracağız.

Nasıl sefalet çekmişler
 Aramışlar bulmuşlar
 Aldanmışlar ummuşlar
 Gerçeği bulduklarını sanıp böbürlenmişler
 Sonra da çıkmaza girdiklerini anlayıp
 Nasıl üzölmüşler
 Tıpkı bugünkü bizler gibi.

Oyunumuzu tiyatromuzun gelmiş geçmiş
 Bütün gönöüllülerine
 Ve en büyük tiyatro gönöüllüsü
 Ahmet Vefik Paşa'ya adadık

Evet ne demiş ustalarımız
 İsim isme, kisib kisbe, semt semte benzer
 Geçmiş zaman söylenir
 Yalan gerçek vakit geçer
 Diyelim mevlam işimizi rasgetire!

(Bursa'da Melekzad Bahçesi. Mevsim sonbahar. Yerde kuru yapraklar. Kenarda iri bir cınar. Ortada döküntü bir sahne. Piyanonun başında Holas. Hemen onun yanında, elinde mendil, soprano pozunda Satenik şarkı söylemektedir)

Plasir d'amour
 ne dure qu'un moment
 Chagrin d'amour
 dure toute la vie.

(Ahmet Fehim bir aşağı bir yukarı dolaşmakta, dudaklarını "a, e, i, o, ü" diyecek gibi büzüp kendini biraz sonra başlayacak provaya ısıtmaktadır. Kenarda kırık bir ayna ve topal bir masa önünde makyaj yapan Virjinya. Trupun en zarif kadını olan Hıranuş, yırtık bir paravananın güya arkasında ama herkesin gözü önünde bluzunu, etekliğini çıkarıp pıyırım pıyırım bir oyun kostümü giymektedir. Küçük İsmail bir dekorun çivisini çakar, sonra kenara geçip tespih çeker. Suflör Kâzım önünde metin, şano yükseltisinin kenarında yere uzanmıştır.)

BAŞOYUNCU: Efendim. 1876 yılı. Bursa'da Melekzad Bahçesi'nin şanosu. Bu gördüğünüz arkadaşlar Tomas Fasulyeciyan tiyatro kumpanyası oyuncularını. (*Projektör, her adı geçen oyuncu üzerinde duracaktır.*) Şarkı söyleyen Satenik. (*Satenik, halka selam verir.*) Ona piyanoda eşlik eden Holas. (*Aynı oyun. Giydirici teknisyen, elinde kostüm ve perukla girer, başoyuncuya yaklaşır. Başoyuncu puloveri çıkarıp elbisesinin üstünü giyer.*) Volta vurup diksiyon temrinleri yapan genç, Ahmet Fehim. (*Fehim halka selam verir. Fasulyeciyan peruğunu da takar.*) Makyajını tamamlayan şu esmer güzeli Virjinya. (*Virjinya selam verir.*) Şu giyinen çıtı pıtı kız baş kadın artistimiz Hıranuş. (*Selam.*) Tespih çeken Küçük İsmail. (*İsmail kalkıp temenna eder.*) Bu da bizim sarhoş suflörümüz Kâzım. Birazdan ben de Tomas Fasulyeciyan olacağım, daha olmadım.

KÜÇÜK İSMAIL: Olacaksan ol da, bir an önce provaya başlayalım usta. Namaza geç kalıyoruz.

BAŞOYUNCU: Pantolonu da herkesin önünde değişmem ya, dur patlama. (*Acele çıkar.*)

K. İSMAIL: (*Seyircilere*) Efendim, bizim usta, Güllü Agop'la bozuktuktan sonra İstanbul'da tutunamayacağını anlayarak bizlerden bir heyet kurdu. Kapağı attık Bursa'ya. Şimdi burada Molyer'in şey... Neydi onun adı?

AHMET FEHİM: Georges Dandin komedyası.

HOLAS: Komadya deyin de gene kafası atsin. Adam bunu facia diye oynuyor.

K. İSMAIL: Neyse, işte bunu "Kıskanç Herif" adı ile hazırlıyoruz.

AHMET FEHİM: (*Seyircilere*) Bu oyunu seçişimiz sebepsiz değil. Sadrazamken birkaç ay önce olmayacak bir jurnalle Bursa Valiliği'ne sürülen Ahmet Vefik Paşa, şifa bulmaz bir tiyatro ve Molière hastası.

K. İSMAIL: Belki oyunumuza gelir de bir ihsanda bulunur ümidi yok mu ya! Açlıktan kursağımız kurudu. Midemizin cidarları birbirine yapıştı.

AHMET FEHİM: Eldeki piyesin mütercimi meçhul. Osmanlı Dram Kumpanyası'nda çalışırken, bu defter nasılsa ustanın eline geçmiş.

HOLAS: Yürütmüştür, huyudur.